

Број/Број: 01,02,03,03/11-05-404/10
Сарајево/Sarajevo, 8. 2. 2011.

IZVJEŠĆE S PRVOGA DIJELA REDOVITOG ZASJEDANJA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE VIJEĆA EUROPE, STRASBOURG, 24.-28. 1. 2011.

Prvi dio redovitog zasjedanja Parlamentarne skupštine Vijeća Europe za 2011. godinu održan je u Strasbourgu od 24. do 28. siječnja. Zasjedanju su bili nazočni članovi Izaslanstva Parlamentarne skupštine BiH u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe: Mladen Ivanić, Azra Hadžiahmetović i Milica Marković, te Edina Vejzagić, tajnica Izaslanstva, i Amila Žujo, prevoditeljica.

1. SUSRETI ČLANOVA IZASLANSTVA PSBIH ZA VRIJEME ZASJEDANJA

Članovi Izaslanstva susreli su se u utorak 25. siječnja s predsjednikom Parlamentarne skupštine Vijeća Europe g. Mevlutom Çavuşoğluom. Predsjednik Çavuşoğlu informirao je članove Izaslanstva da je obavio razgovore s glavnim tajnikom Vijeća Europe g. Thorbjornom Jaglandom i predsjedateljem Odbora ministara Vijeća Europe – turskim ministrom vanjskih poslova Ahmetom Davutoğluom u vezi sa situacijom u Bosni i Hercegovini, te najavio dolazak predstavnika Vijeća Europe u BiH nakon uspostave vlasti. Glede toga, zatražio je mišljenje članova Izaslanstva u vezi s datumom formiranja vlasti u BiH. Govoreći o dva suprotstavljena bloka – SDP, SDA, HSP, NSRZB s jedne strane i SNSD, SDS, HDZ BiH i HDZ 1990 s druge strane, g. Ivanić izrazio je pesimizam glede formiranja vlasti prije ljeta. Reкао je kako je potrebno da jedna od strana načini prvi korak. Gđa Milica Marković rekla je kako je SNSD bio spreman za konstituiranje vlasti još 30. 11. 2010. (kada je održana konstituirajuća sjednica ZD PSBiH), no čeka se dogovor stranaka iz Federacije BiH. Gđa Azra Hadžiahmetović istaknula je kako je BiH došla na prekretnicu po pitanju ustavnih promjena, europskog puta, gospodarskih prilika i potrebe osiguranja nužnog dinamizma, što govori da se vlast treba formirati na drugi, sadržajni način, odnosno na način koji neki nazivaju programskom koalicijom. Gđa Hadžiahmetović smatra da je prije formiranja vlasti potrebno postići načelni dogovor o pitanjima poput europskog puta i ustavnih promjena. Dok drugi napreduju, BiH ostaje na istom mjestu ili čak nazaduje i uskoro će doći u poziciju da njeno pitanje ponovno dobije međunarodni karakter. G. Çavuşoğlu podcrtao je kako je u ovome trenutku najvažnije formirati vlast kako bi se započelo s reformama, te je postavio pitanje u vezi s pomacima u imenovanju predstavnika BiH na upražnjena mjesta u tijelima Vijeća Europe. Članovi Izaslanstva pojasnili su da je Predsjedništvo BiH nadležno za imenovanje međunarodnih predstavnika BiH. G. Çavuşoğlu izrazio je nadu da će se ovaj postupak ubrzati imajući u vidu da je g. Bakir Izetbegović izabran za člana Predsjedništva BiH te da, kao bivši predsjedatelj Izaslanstva PSBiH u PSVE-u, ima poseban senzibilitet prema ovom pitanju.

Trećeg dana zasjedanja održan je i sastanak s gđom Caroline Ravaud, voditeljicom Tajništva Odbora za monitoring PSVE-a, i gđom Karin Woldseth, izjaviteljicom odbora za monitoring za BiH. Na početku je razgovora gđa Ravaud upozorila da ukoliko novi sastav Izaslanstva Parlamentarne skupštine BiH u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe ne bude dostavljen do sredine ožujka, odnosno do sastanka Stalnog odbora PSVE-a (11. 3. 2011.), postoji rizik da BiH do kraja godine neće imati izaslanstvo u PSVE-u. Najavljujući posjet izjavitelja Odbora za monitoring PSVE-a, izjavila je kako nema svrhe organizirati posjet prije formiranja vlasti, ali će, nakon što do posjeta dođe, prvo pitanje bh. vlastima biti presuda u predmetu *Sejdić-Finci*. Prema njezinim riječima, Vijeću Europe potreban je snažan signal da bh. vlasti barem rade na provedbi presude. Također je istaknula

kako je za pohvalu činjenica što je BiH do sada ratificirala 76 konvencija Vijeća Europe, što je veoma dobro u usporedbi s drugim zemljama članicama. Gđa Milica Marković podsjetila je na prijedlog SNSD-a u vezi s provedbom presude, ali da, s obzirom na zahtjev stranaka iz Federacije BiH za pristupanje širim izmjenama Ustava, to nije bilo moguće. Vijeće Europe može pomoći slanjem upozorenja da je provođenje presude prioritarno u odnosu na sva druga pitanja. Gđa Azra Hadžiahmetović rekla je kako bi bilo dobro da posjet izvjestitelja Odbora za monitoring sačeka formiranje vlasti, ocijenivši veoma lošom za Bosnu i Hercegovinu činjenicu da može ostati bez predstavnika u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe. Sve političke stranke usmeno su za provedbu presude, ali se još uvijek nije došlo do sadržaja i modaliteta provedbe. Osvrćući se na izjavu gđe Ravaud da Venecijanska komisija stoji na raspolaganju, gđa Hadžiahmetović istaknula je kako između političkih stranaka u BiH postoje razlike i u odnosu prema ulozi tijela poput Venecijanske komisije i njihovog sudjelovanja u ustavnim promjenama. Izrazila je spremnost podržati rješenja koja će ići u prilog provedbi presude.

2. TEME ZASJEDANJA

Navodi o nečovječnom postupanju s ljudima i nelegalna trgovina organima na Kosovu

Siječanjско zasjedanje Parlamentarne skupštine Vijeća Europe obilježeno je raspravom o navodima o nečovječnom postupanju s ljudima i nelegalnoj trgovini ljudskim organima na Kosovu, a na temelju izvješća što ga je pripremio izvjestitelj Odbora za ljudska prava i pravne poslove Dick Marty (Švicarska, ALDE). U Izvješću se navodi kako su nađeni brojni konkretni pokazatelji o tome da je određen broj Srba i kosovskih Albanaca bio zatočen u tajnim pritvorima pod nadzorom Oslobođilačke vojske Kosova (OVK) na sjeveru Albanije, te su bili izvrgnuti mučenju prije nego su nestali. Pored toga, tvrdi se da su u razdoblju neposredno nakon prestanka oružanog sukoba zatvorenici uklanjani organi kako bi bili odneseni u inozemstvo radi transplantacije. U Rezoluciji 1782 (2011)¹, koju su nakon iscrpne rasprave i usvojili, članovi PSVE-a zatražili su detaljne istrage o postojanju tajnih pritvora pod nadzorom OVK, kao i o nestancima koji se povezuju uz kosovski rat, te o sprezi između organiziranog kriminala i političkih krugova. Parlamentarci su dalje pozvali na davanje jasnih ovlasti, resursa i najviše političke potpore Misiji EU na Kosovu (EULEX) koji su potrebni za provođenje njene izuzetno složene i značajne uloge. Od albanskih je vlasti zatraženo da bezrezervno surađuju s EULEX-om i svim međunarodnim tijelima čiji mandat bude otkrivanje istine o zločinima koji se povezuju s ratom na Kosovu, bez obzira na podrijetlo počinitelja i žrtava. U raspravi o ovoj temi sudjelovali su i gđa Milica Marković i g. Mladen Ivanić. Gđa Marković najprije je čestitala g. Dicku Martyu na izvanredno pripremljenom izvješću. Ocijenila je kako je Kosovo postalo veoma problematična regija u središtu Europe, u kojoj je došlo do najstrašnijih događanja kao što su: trgovina ljudskim organima, organizirani kriminal, vađenje organa zatvorenici, ratni zločini, postojanje tajnih zatvora, trgovina heroinom i drugim narkoticima. Nadalje je kazala kako smatra da je sve što je u navedeno izvješću istinito, ali je i postavila pitanje što će biti učinjeno poslije izvješća, odnosno ima li dovoljno odlučnosti i snage za provođenje temeljite istrage u cilju kažnjavanja ratnog zločina, borbe protiv organiziranog kriminala, zadovoljenja pravde za žrtve, determiniranja Kosova kao tržišta ljudskim organima, heroinom i drugim narkoticima. Usvajanje predložene rezolucije značilo bi da postoji volja i odlučnost označiti Kosovo kao problematičnu regiju, da Kosovo nije *a priori* privilegirano i da Europa ima načina tome se suprotstaviti. Gđa Marković je izjavila kako se zločini OVK Hashima Thaçija ne ograničavaju samo na Kosovo, navodeći slučaj nestanka četiri autobusa s izbjeglicama 1992. godine u Bosanskom Brodu. Dvanaest godina kasnije u selu Sijekovac, blizu Broda, otkrivena je masovna grobnica u kojoj je nađeno 59 tijela, od kojih je bilo 23 dječja. „Nakon otkrivanja grobnice Udruzi obitelji nestalih osoba javila se osoba koja je priznala da je sudjelovala u tome masakru i rekla je kako su prije smrti ženama i djeci povađeni organi. Ti povađeni organi poslani su u mjesto gdje je organizirana nedopuštena trgovina ljudskim organima. To je strašan zločin. Udruga obitelji nestalih osoba posjeduje dokaze da su počinitelji tog masakra bili pripadnici OVK. Više podataka o žrtvama i masakru posjeduju tužitelj Tužiteljstva BiH David Schwendiman,

¹ Rezolucija 1782 (2011) nalazi se u prilogu Izvješća

koji je otišao iz BiH i danas radi kao međunarodni tužitelj na Kosovu, Britanski institut za forenzičnu ekspertizu i naravno Udruga obitelji nestalih osoba Republike Srpske. Zbog istine i zadovoljenja pravde za žrtve, pozvala je g. Martya da on ili netko drugi iz Vijeća Europe prikupi sve ove podatke i uvrsti ih u ovo izvješće. Ubijedena je da su oni koji su odgovorni za zločine na Kosovu bili i nalogodavci za zločine u Brodu. Na kraju je gđa Marković kazala da rezolucija zaslužuje potporu i još jednom čestitala g. Martyu na veoma kompleksnom i hrabrom izvješću”.

G. Ivanić također je podržao izvješće g. Martya. U svome se izlaganju osvrnuo na pitanje uloge međunarodne zajednice i činjenicu da ona nije ranije reagirala. Postavio je pitanje zašto su prijašnja izvješća o ovoj temi skrivana te treba li, ukoliko je to učinjeno iz pragmatičnih razloga, dopustiti da se zbog pragmatizma u opasnost dovedu temeljne vrijednosti poput ljudskih života. „Na Balkanu obično postoji dobra i loša strana stvari, ali nijedna strana nije u potpunosti loša ili u potpunosti dobra. Možete imati favorita, ali grešaka će uvijek biti. Od primarnog je značaja što postoji neutralan međunarodni pristup. Nažalost, u ovom slučaju to se nije dogodilo. Moramo naučiti lekcije za iduće misije. Za mene je to posebno značajno. Ključni aspekt naše rasprave mora biti odgovor na pitanje što možemo učiniti kako bismo spriječili da se to ponovi? Također trebamo poslati poruku da je neprihvatljivo to što ljudi koji su za ovo odgovorni ne budu pozvani na odgovornost.“

Zaštita svjedoka na Balkanu kao temelj pomirbe

Rasprava o zaštiti svjedoka na Balkanu održana je na temelju izvješća Jeana Charlesa Gardetta (Monako, EPP/CD). G. Gardetto je nakon posjeta Srbiji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Kosovu utvrdio da stupanj zaštite svjedoka varira od zemlje do zemlje, što ima cijeli niz posljedica poput odavanja identiteta zaštićenih svjedoka u Hrvatskoj, prijatni svjedocima u BiH, te ubojstava svjedoka na Kosovu. „Bez pouzdane i trajne zaštite svjedoka, pravda i pomirba ne mogu se postići“, navodi se u izvješću. U vezi s tim, Skupština je pozvala vlasti Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije i Kosova da unaprijede zaštitu svjedoka u slučajevima ratnih zločina koji se vode na nacionalnim sudovima. Rasprava je rezultirala jednoglasnim usvajanjem Rezolucije 1784 (2011).

Obveza zemalja članica VE-a da surađuju u procesuiranju ratnih zločina

G. Miljenko Dorić (Hrvatska, ALDE) pripremio je, u ime Odbora za pravne poslove i ljudska prava PSVE-a, izvješće o obvezi zemalja članica VE-a da surađuju u procesuiranju ratnih zločina kako bi se izbjegla nekažnjivost. U Rezoluciji 1785 (2011), koja je usvojena na temelju ovog izvješća, pozdravlja se napredak koji su učinile zemlje bivše Jugoslavije u cilju smanjenja nekažnjivosti pojačanom suradnjom, koja uključuje sklapanje sporazuma o bilateralnom izručenju i priznavanju stranih presuda. Također je pozitivnim ocijenjena suradnja između državnih tužitelja ovih zemalja koji su sklopili bilateralne sporazume omogućivši na taj način razmjenu informacija i dokaza. Skupština je pozvala vlade zemalja članica da se suzdrže od davanja državljanstva osobama optuženim za ratne zločine u drugim državama, da brže razmatraju zahtjeve za izručenje, te da zahtjeve za izručenje, kada su u pitanju ratni zločini, procesuiraju u dobroj vjeri.

Pomirba i politički dijalog između zemalja bivše Jugoslavije

Izvješće o pomirbi i političkom dijalogu između zemalja bivše Jugoslavije, na temelju kojega je održana rasprava u Parlamentarnoj skupštini VE-a, pripremio je g. Pietro Marcenaro (Italija, SOC). U izvješću se navodi da zemlje bivše Jugoslavije moraju udvostručiti napore u cilju pomirbe i priključenja euro-atlantskim integracijama. PSVE je, između ostalog, pozvao zemlje bivše Jugoslavije da pitanju nestalih osoba daju prioritet, da u potpunosti surađuju s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju, osiguraju punu zaštitu svjedoka, pruže potporu povratku i reintegraciji izbjeglica, te riješe teritorijalne sporove. U usvojenoj Rezoluciji 1786 (2011)² Skupština poziva Bosnu i Hercegovinu da poduzme hitne korake u smislu poštivanja svojih obveza koje ima kao članica Vijeća

---

² Rezolucija 1786 (2011) nalazi se u prilogu Izvješća

Europe, te provede sveobuhvatne ključne reforme, uključujući i ustavnu reformu. U raspravi je sudjelovala i gđa Milica Marković koja je ocijenila da izvješće vjerodostojno odslikava današnju situaciju među zemljama bivše Jugoslavije. Ta se situacija značajno popravila u posljednjih četiri-pet godina, posebno kada je riječ o odnosima između Srbije i Hrvatske. Gđa Marković je istaknula kako i BiH ima interes za pomirbom između zemalja bivše Jugoslavije, ali su istodobno koegzistencija i mir između tri konstitutivna naroda u BiH dobra okolnost za susjedne zemlje. Stoga je veoma važna suradnja između Beograda, Zagreba i Sarajeva. Kada su u pitanju trajno pomirenje i razumijevanje u BiH, prema mišljenju gđe Marković potrebno je definirati dva važna pitanja: pitanje nestalih i pitanje ustavne reforme. Kazala je kako se Institut za traženje nestalih osoba u 90% slučajeva bavi traženjem nestalih Bošnjaka, dok su nestali Srbi i Hrvati za Institut nevažni i upravo je to kamen spoticanja na putu k pomirbi u BiH. Nadalje je govorila o neslaganju po pitanju ustavne reforme, pri čemu je naglasila da za Republiku Srpsku ustavna reforma u smislu provedbe odluke Suda za ljudska prava u predmetu *Sejdić-Finci* nije sporna. Preporuku „prihvatite prošlost i okrenite se prema budućnosti“ u Bosni i Hercegovini lako je reći, no teško ostvariti, ocijenila je gđa Marković. Na koncu je podržala predloženu rezoluciju jer smatra da bi ona mogla manifestirati interes i podršku svim zemljama bivše Jugoslavije kako bi što prije došle u poziciju dobrih susjeda i u proces u kojem će realnost biti sagledavana kroz perspektivu budućnosti.

Tijekom siječanjskog dijela redovitog zasjedanja PSVE-a parlamentarci su raspravljali i o:

- Provedbi presuda Europskog suda za ljudska prava (Rezolucija 1787 (2011) i Preporuka 1955 (2011));
- Zaštiti kršćanskih zajednica na Bliskom istoku (Preporuka 1957 (2011)),
- Prilikama u Bjelorusiji (Rezolucija 1790 (2011)) i Tunisu (Rezolucija 1791 (2011))
- Zaštiti novinarskih izvora (Preporuka 1950 (2011)),
- Reformi Vijeća Europe (Rezolucija 1783 (2011) i Preporuka 1951 (2011)),
- Monitoringu obveza zemalja članica VE-a u pogledu socijalnih prava (Rezolucija 1792 (2011) i Preporuka 1958 (2011)),
- Politikama preventivne zdravstvene njege u zemljama članicama VE-a (Preporuka 1959(2011))
- Promicanju aktivnog starenja (Rezolucija 1793 (2011)),
- Zaštiti izbjeglica i migranata u slučajevima ekstradicije i protjerivanja (Rezolucija 1788 (2011) i Preporuka 1956 (2011)).

2. OBRAĆANJA PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI VIJEĆA EUROPE

Abdullah Gül, predsjednik Republike Turske

U svome govoru predsjednik Gül je rekao kako rastući pesimizam u Europi danas oblikuje njen politički život, te da su u europskim društvima sve prisutnije pojave netolerancije i diskriminacije. Pored toga, slabljenje društvenih veza, radikalizacija i povećanje jaza između različitih vjerskih, etničkih i kulturnih zajednica trendovi su zbog kojih bi se svi trebali zabrinuti. Istaknuo je posebnu ulogu Vijeća Europe koje je već mnogo učinilo, ali i dalje radi na promicanju mirnog suživota i uzajamnog poštivanja među narodima različitog podrijetla, kulture i vjere koji žive u Europi. Kao čuvar Europske konvencije o ljudskim pravima, Vijeće Europe obvezno je braniti vrijednosti koje su preduvjeti demokratske sigurnosti i stabilnosti u Europi. Pred Europom stoje brojni izazovi i danas je potrebno izgraditi „ujedinjenu europsku savjest“ za slobodniju, sigurniju i ujedinjenu Europu. „Vijeće Europe utjelovljenje je naših vrijednosti i aspiracija. Stoga je to pravo mjesto za njegovanje europske savjesti. Radimo zajedno i djelujemo zajedno kako bismo je sagradili“, zaključio je predsjednik Gül.

Boris Tadić, predsjednik Republike Srbije

Predsjednik Republike Srbije govorio je o izazovima koje u idućih deset godina čekaju Srbiju, regiju i Europu. Prvi izazov odnosi se na ispunjavanje standarda EU kako bi Srbija i druge zemlje regije što je prije moguće postale punopravne članice Unije. Drugi se tiče potrebe za nastavkom procesa pomirbe u regiji, dok se treći izazov odnosi na suvremene prijetnje demokratskim procesima i mjerama koje je

potrebno poduzeti u cilju borbe protiv onih koji žele zlouporabiti demokraciju i ekonomiju. Srbija osjeća da može dati pozitivan doprinos daljnjem napretku regije. Pomirba je za Srbiju politički prioritet jer je ona strateški i moralni imperativ. G. Tadić govorio je o unapređenju odnosa s Hrvatskom i Bosnom i Hercegovinom, pri čemu je naglasio da Srbija podržava teritorijalni integritet BiH. „Naš je zajednički zadatak pomoći uspostavljanju takve strukture vlasti koja poštuje prava i interese dva entiteta i tri konstitutivna naroda.“, rekao je g. Tadić. Posebnu je zabrinutost predsjednik Tadić izrazio glede organiziranog kriminala. „U našoj regiji imamo posebnu odgovornost da kreiramo strateški savez protiv organiziranog kriminala. Nadamo se da će svi na zapadnom Balkanu borbu protiv organiziranog kriminala učiniti prioritetom. Dugujemo to našim građanima, našim susjedima u Europskoj uniji i našoj sljedećoj generaciji“, poručio je g. Tadić.

Traian Băsescu, predsjednik Rumunjske

G. Băsescu stavio je naglasak svoga izlaganja na zaštitu nacionalnih manjina i Roma. Istaknuo je kako zaštita prava i integracija Roma ne mogu biti samo odgovornost zemalja njihovog podrijetla, nego to zahtijeva i međunarodnu suradnju i potporu paneuropskih institucija, kakvo je i Vijeće Europe. Upozorio je na rastuću tendenciju u Europi da se odgovornost problema prebaci na migrante, te istaknuo kako VE može igrati ključnu ulogu u otkrivanju problema u njihovoj ranoj fazi, kako bi borba protiv tih problema bila što učinkovitija.

Ahmet Davutoğlu, ministar vanjskih poslova Turske i predsjedatelj Odbora ministara VE

G. Davutoğlu obratio se Skupštini u svojstvu predsjedatelja Odbora ministara Vijeća Europe podsjetivši na prioritete turskog predsjedništva Vijećem Europe: podrška reformi Vijeća Europe, provedba reforme Europskog suda za ljudska prava, jačanje neovisnih mehanizama nadzora, proces pristupanja Europske unije Europskoj konvenciji o ljudskim pravima, prevladavanje izazova koji se javljaju u multikulturalnim europskim društvima. Osvrćući se na stanje u pojedinim zemljama članicama, ministar Davutoğlu govorio je i o regiji jugoistočne Europe ocijenivši ohrabrujućim napredak Crne Gore i Srbije u ispunjavanju obveza. Rekao je kako je proces pomirbe i približavanja u ovoj regiji veoma značajan izrazivši nadu da će, zarad mira i političke stabilnosti u regiji, taj proces biti nastavljen i u 2011. godini. Kada je u pitanju pozicioniranje VE-a na planu vanjskih odnosa, ministar Davutoğlu potvrdio je namjeru jačanja suradnje s Ujedinjenim narodima i posebno s OESS-om

Thorbjørn Jagland, glavni tajnik Vijeća Europe

Težište izlaganja g. Jaglanda bilo je na reformi Vijeća Europe čiji su ciljevi: unapređenje instrumenata VE-a kako bi uspostavilo vladavinu prava utemeljenu na demokratskim standardima i standardima ljudskih prava na cijelome kontinentu; izgradanja kulture zajedničkog života; širenje interakcije sa susjedima; te bolje iskorištavanje potencijala suradnje s partnerima VE-a.

Izvešće pripremila

Edina Vejzagić
tajnica Izaslanstva